

מגדר בהיסטוריה של אירופה המודרנית
Gender in Modern Europe

שם המרצה: ד"ר מיכל שפירא

קורס מס': 0621-1224-01 שנת לימודים: תשפ"ג 2022-2023 סמסטר: ב' היקף שעות: 2 ש"ס

לתואר: תואר ראשון

השיעורים יתקיימו יום ב', 16:00-18:00, בניין גילמן, חדר 144
שעת קבלה: יום ג', גילמן חדר 374, בשעה 18:00, נא לתאם מראש בדוא"ל
דוא"ל: michal1s@tauex.tau.ac.il

תיאור הקורס:

כיצד נוצרו דימויי הגבריות והנשיות כפי שאנו מכירים אותם היום? כיצד השתנו לאורך ההיסטוריה הדרישות מנשים וגברים בתחומי החיים של העבודה, המשפחה, הצבא ואף הידידות? מהי ההיסטוריה של המאבק לשוויון מגדרי? כיצד השפיעו מלחמות ומהפיכות מודרניות באופן שונה על גברים ונשים? אילו תפיסות שונות התקיימו לגבי המיניות האנושית לאורך ההיסטוריה המודרנית וכיצד הם השתנו? מהי ההיסטוריה המשתנה של יחסי מגדר בתרבות המערב? ההיסטוריה של המגדר היא תחום מוביל ופורץ-דרך בהבנת העבר וקורס זה מהווה מבוא לאלו הרוצים להיחשף ללימודי מגדר ותרומתם החשובה והנחוצה להבנת ההיסטוריה המודרנית ואף לכתובתה מחדש. הקורס עוקב אחר ההיסטוריה של המערב בעת המודרנית מן הזווית של מגדר, ולימודי נשים וגברים. במהלך הקורס נסקור כיצד נשים וגברים באירופה חוו תמורות מרכזיות בתרבות, בחברה, בפוליטיקה, באמנות ובפילוסופיה מהמאה ה-18 ועד היום. לשם כך, נבחן מהפכות פוליטיות, תהליכי תיעוש ושינויים בהרגלי הצריכה, כמו גם את התפתחות האימפריאליזם, הדמוקרטיה, הפשיזם, הנאציזם, והקומוניזם, מלחמות העולם והתקופה שלאחריהן, ונשאל כיצד השפיעו כל אלה בצורות שונות על גברים ונשים (וגם על מיעוטים מיניים). בנוסף, הקורס יבחן כיצד הושפעו שינויים מרכזיים בהיסטוריה המודרנית מדימויי מגדר, משפחה, ומיניות. נעשה שימוש במקורות היסטוריים שונים כגון מאמרי מחקר, פמפלים פוליטיים, ספרות, פילוסופיה, וגם אמנות, קולנוע וצילום.

דרישות הקורס

קריאה לקראת כל שיעור, נוכחות בהרצאות, ובחינה מסכמת.

מרכיבי הציון:

בחינה מסכמת 100%

מועדי בחינה מסכמת (אנא עקבו אחר שינויים בעמוד החוג):

מועד א': 16/07/23 בשעה 9:00

מועד ב': 13/08/23 בשעה 9:00

תכנית השיעורים וביבליוגרפיה

הערה: סדר השיעורים לפי תאריך הוא אופציונלי ונתון לשינויים בהתאם להתקדמות בכיתה.

שבוע ראשון (13.03.23): גברים ונשים בעידן הנאורות: סלונים ספרותיים, בתי קפה, פילוסופיה ושאלת האישה

1. ז'אן ז'אק רוסו, אמיל או על החינוך, (ירושלים 2009), עמ' 585-619

(רקע: קריאת רשות-- א.י. הובסבום, תקופת המהפכה, תל אביב 1965, פרק 1: "העולם בשנות השמונים של המאה ה-18").

שבוע שני (20.03.23): המהפכה הצרפתית- זכויות אוניברסליות לכל? מהפיכה גם לנשים?

1. ג'ואן וולך סקוט, "מגדר: קטגוריה שימושית לניתוח היסטורי", בתוך: ללמוד פמיניזם: מקראה, (תל אביב 2006) [1986], עמ' 328-356.

2. הצהרת הזכויות של האדם והאזרח [1789], בתוך: מקורות למהפכה הצרפתית, (תל אביב, תשל"ט), עמ' 46-49

3. אולימפיה דה גוז', הצהרת זכויות האישה והאזרחית [1791], בתוך: ללמוד פמיניזם (תל אביב, 2006), עמ' 12-17.

(רקע: קריאת רשות-- דייוויד תומפסון, אירופה מאז נפוליאון, תל אביב 1984, כרך א', פרקים 2,1)

שבוע שלישי (27.03.23): שמרנות, רומנטיקה, ליברליזם, סוציאליזם ופמיניזם

1. ג'ון סטיוארט מיל, שעבוד האישה (תל אביב, 2009), עמ' 49-115

2. Flora Tristan, *Why I Mention Women* (1843), pp. 267-275

(03.04.23 – לא יתקיים שיעור, חופשת פסח)

(10.04.23 – לא יתקיים שיעור, חופשת פסח)

שבוע רביעי (17.04.23): ההשפעה השונה של התיעוש על גברים ונשים

1. Theresa M. McBride, "The Long Road Home: Women's Work and Industrialization", *Becoming Visible: Women in European History* (Boston 1977), pp. 280-295

(רקע: קריאת רשות--ת.ס.אשטון, המהפכה התעשייתית 1750-1830, תל אביב 1982, בעיקר פרקים 1 ו-6)

סרט: ג'ין אייר

שבוע חמישי (24.04.23): המשפחה הויקטוריאנית, נישואין, מיניות והבית הויקטוריאני

1. Isabella Beeton, *Mrs. Beeton's Book of Household Management* (1861), pp. 1-7

2. ג'ורג' מוסה, לאומיות ומיניות (כמו לעיל), פרק שני: "גבריות והומוסקסואליות", 41-66.

שבוע שישי (01.05.23): עיור וצרכנות באמצע וסוף המאה התשע-עשרה; התפתחות הפמיניזם; מגדר ואימפריאליזם

1. Gisela Bock, *Women in European History*, Oxford 2002, pp. 127-156; 156-173
2. בילי מלמן, "רעלות שקופות: קולוניאליזם וג'נדר, לקראת דיון היסטורי מחודש", *זמנים*, 62 (1998), עמ' 104-84.
3. Bonnie Smith, "Gender and the Practices of Scientific History", *The American Historical Review*, Vol. 100, No. 4 (Oct., 1995), pp. 1150-1176.

שבוע שביעי (08.05.23): מודרניזציה ומיניות: נשים חדשות וגברים חדשים במפנה המאות

3. זיגמונד פרויד, "הנשיות", *כתבי זיגמונד פרויד*, (תל אביב 1956), כרך חמישי, עמ' 285-267.
4. ג'ורג' מוסה, *לאומיות ומיניות באירופה המודרנית*, ירושלים 2008 (המקור מ-1985), פרק חמישי: "איזו מין אישה", 144-110.
- (קריאת רשות -- קרל שורסקה, *לחשוב עם ההיסטוריה: עיונים בדרך אל המודרניזם* (ירושלים 1998), עמ' 105-130)

שבוע שמיני (15.05.23): המאבק על שוויון זכויות בעידן של פוליטיקה של המונים; לקראת מלחמת העולם הראשונה

1. שולמית וולקוב, "אנטישמיות ואנטי-פמיניזם: נורמה חברתית או צופן תרבותי", *זמנים*, 46/47 (1993), עמ' 143-134.
2. Emmeline Pankhurst, "Why We Are Militant" (1913), pp. 1-5

שבוע תשיעי (22.05.23): גברים, נשים ומלחמת העולם הראשונה

1. אילנה בית אל, "גברים, גבריות ומלחמה: מגדר ומלחמת העולם הראשונה", *זמנים*, 65 (1998/9), עמ' 112-120
 2. ורג'יניה וולף, *שלוש גיניאות*, (תל אביב 1985), עמ' 5-90
 3. תמי רזי, "מתוך האימה והכאוס: אחיות בריטיות במלחמה", *זמנים*, 65 (1998/9), עמ' 124-147
- (רקע: קריאת רשות--דייוויד תומסון, *אירופה (כמו לעיל)*, כרך ב', פרקים 22, 23, 523-583).

שבוע עשירי (29.05.23): נשים וגברים תחת משטרים טוטליטריים

1. Gisela Bock, "Nazi Gender Policies", *A History of Women in the West* (Cambridge, 1994), pp. 149-176.

שבוע אחד-עשר (05.06.23): מלחמת העולם השנייה ומגדר

1. Jil Stephenson, "The Home Front in 'Total War': Women in Germany and Britain in the Second World War," in *A World at Total War: Global Conflict and the Politics of Destruction, 1939-1945* (Washington, 2005): 207-231.

שבוע שנים-עשר (12.06.23): אחרי המלחמה; שנות ה-60 והמהפכה המינית

1. סימון דה בובואר, *המין השני, כרך ראשון: העובדות והמיתוסים*, (תל אביב, 2001), עמ' 190-201, 93-117

(קריאת רשות--מישל פוקו, *תולדות המיניות I - הרצון לדעת*, (תל אביב, 1996), עמ' 1-38)

שבוע שלושה-עשר (19.06.23): מדינת הרווחה, מגדר בעידן הגלובליזציה

1. ג'ודית בטלר, "חיקוי ומרי מגדרי" מתוך *מעבר למיניות* (תל אביב 2003), עמ' 329-347

2. דייוויד הלפרין, "הומוסקסואליות: קונסטרוקט תרבותי, דיאלוג עם ריצ'ארד שניידר", *מעבר למיניות* (תל אביב 2003), עמ' 135-150